

Nr 229.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till
ändring av vissa vägväsendet berörande författningar;
given Stockholms slott den 11 april 1947.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag,

dels föreslå riksdagen att godkänna härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 7 § förordningen den 30 juni 1943 (nr 439) om statsbidrag till städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare, för tillhållande av mark för allmän väg m. m.;

dels ock inhämta riksdagens yttrande över bilagda förslag till kungörelse om ändring i vägstadgan den 30 juni 1943 (nr 437).

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Torsten Nilsson.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 7 § förordningen den 30 juni 1943 (nr 439) om statsbidrag till städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare, för tillhandahållande av mark för allmän väg m. m.

Härigenom förordnas, att 7 § förordningen den 30 juni 1943 om statsbidrag till städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare, för tillhandahållande av mark för allmän väg m. m. skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse:)

7 §.

Är kronan väghållare i stad och har denna tillhandahållit mark för byggande av allmän väg, skall till staden utgå bidrag av statsmedel för värdet av marken jämte därå belägen byggnad ävensom för vad staden visar sig hava utgivit i ersättning för intrång, som orsakas av vägens byggande eller begagnande, samt för domstols- och expropriationshandläggning. Vad i 1—6 §§ stadgats beträffande statsbidrag till samhälle skall därvid äga motsvarande tillämpning.

(Föreslagen lydelse:)

7 §.

Har stad, där kronan är väghållare, eller landskommun tillhandahållit mark för byggande av allmän väg inom stadsplanlagt område, skall till sådan stad eller landskommun utgå statsbidrag enligt de i 1—6 §§ stadgade grunderna.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1948.

Förslag
till
Kungörelse
om ändring i vägstadgan den 30 juni 1943 (nr 437).

Härigenom förordnas, *dels* att 20, 38, 39 och 41 §§ vägstadgan den 30 juni 1943 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att i samma stadga under Avdelning II skola införas två nya paragrafer, betecknade 34 a och 34 b §§, av nedan angivna innehåll.

(*Nuvarande lydelse:*)

20 §.

Länsstyrelsen bestämmer — — —
Myndighet, vars verksamhetsområde beröres av företaget, så ock vägnämnd, kommunalnämnd, ägare av fastighet, över vilken vägen skall framdragas, ävensom sammanslutning och annan, som saken kan angå, skola genom länsstyrelsens försorg underrättas om den upprättade arbetsplanen, om den tid, inom vilken anmärkningar skola vara till länsstyrelsen inkomna, samt varest planen finnes tillgänglig. Envar ägare av fastighet, över vilken vägen skall framdragas, skall, därest han är känd och inom riket boende, tillika underrättas om vad av hans mark, som tages i anspråk för vägen, ävensom att lagakraftätagande beslut om fastställande av arbetsplan medför skyldighet att upplåta marken till väghållaren mot ersättning, vilken bestämmes i den ordning lagen om allmänna vägar stadgar. Underrättelse till fastighetsägare skall lämnas genom rekommenderad försändelse. Är marken samfällid, skall vad i 18 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

(*Föreslagen lydelse:*)

20 §.

vägnämndens ordförande.
Myndighet, vars verksamhetsområde beröres av företaget, så ock vägnämnd, kommunalnämnd, *byggnadsnämnd*, ägare av fastighet, över vilken vägen skall framdragas, ävensom sammanslutning och annan, som saken kan angå, skola genom länsstyrelsens försorg underrättas om den upprättade arbetsplanen, om den tid, inom vilken anmärkningar skola vara till länsstyrelsen inkomna, samt varest planen finnes tillgänglig. Envar ägare av fastighet, över vilken vägen skall framdragas, skall, därest han är känd och inom riket boende, tillika underrättas om vad av hans mark, som tages i anspråk för vägen, ävensom att lagakraftätagande beslut om fastställande av arbetsplan medför skyldighet att upplåta marken till väghållaren mot ersättning, vilken bestämmes i den ordning lagen om allmänna vägar stadgar. Underrättelse till fastighetsägare skall lämnas genom rekommenderad försändelse. Är marken samfällid, skall vad i 18 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

*(Nuvarande lydelse:)**(Föreslagen lydelse:)*

Kan företaget — — — om arbetsplanen.

Berör företaget område, för vilket stadsplan, stomplan, byggnadsplan eller avstyckningsplan fastställts, eller invid sådant område belägen mark, skall från byggnadsnämnd, där sådan finnes, inhämtas yttrande, huruvida ur plansynpunkt något är att erinra mot företaget.

34 a §.

Innan förordnande om reglering av tillfart till allmän väg meddelas enligt 31 a § lagen om allmänna vägar, skall förslag i ämnet upprättas. Förslaget skall innefatta utredning om behovet av sådan reglering samt på vad sätt och på vilka villkor anslutning till den allmänna vägen må ske. Beträffande sådant förslag skall i tillämpliga delar gälla vad i 16—21 §§ är stadgat om arbetsplan för väg. Närmare anvisningar om förslagets uppgörande meddelas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Avses förordnandet skola innefatta förbud mot att befintlig enskild väg, som ansluter till allmän väg, användes såsom tillfartsväg till denna, skall vägförvaltningen i länet, innan förordnandet meddelas, söka med vederbörande fastighetsägare träffa överenskommelse huru de av förbudet berörda fastigheternas behov av tillfart till den allmänna vägen skall på annat sätt tillgodoses.

34 b §.

Vad i 25 § stadgas om beslut, varigenom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställt arbetsplan, skall äga motsvarande tillämpning med avseende å förordnande, som av länssty-

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

relsen meddelas enligt 31 a §, 33 § första stycket eller 34 § andra stycket lagen om allmänna vägar. Förordnande enligt sistnämnda två lagrum skall delgivas jämväl vederbörande byggnadsnämnd.

38 §.

Arbetsplan skall — — — väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.
Vad i 15 och 17—25 §§ samt 26 § första stycket stadgats skall i tillämpliga delar gälla jämväl med avseende å arbetsplan beträffande vägbyggnadsföretag i stad, dock må arbetsplan beträffande sådan väg, som enligt fastställd stadsplan, *stomplan* eller *avstyckningsplan* skall ingå i *gata* eller annan allmän plats, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställas utan att yttranden över planen inhämtats eller avgivits på sätt i 20 och 22 §§ sägs.

38 §.

Vad i 15 och 17—25 §§ samt 26 § första stycket stadgats skall i tillämpliga delar gälla jämväl med avseende å arbetsplan beträffande vägbyggnadsföretag i stad, dock må arbetsplan beträffande sådan väg, som enligt fastställd *generalplan*, stadsplan eller *byggnadsplan* skall ingå i *trafikled* eller annan allmän plats, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställas utan att yttranden över planen inhämtats eller avgivits på sätt i 20 och 22 §§ sägs.

39 §.

Vad i 28—34 §§ stadgats skall äga motsvarande tillämpning med avseende å väg inom stads område.

39 §.

Vad i 28—34 b §§ stadgats skall äga motsvarande tillämpning med avseende å väg inom stads område.

41 §.

Frågor om byggande av allmän väg, förändring av enskild väg till allmän, inrättande av särskild vinterväg och indragning av väg, så ock om övertagande av väghållning, som åligger någon på grund av särskild förpliktelse, skola i stad, där kronan är väghållare, i tillämpliga delar handläggas i den ordning, som stadgats beträffande allmänna vägar på landet.

41 §.

Frågor om byggande av allmän väg, förändring av enskild väg till allmän, inrättande av särskild vinterväg och indragning av väg, så ock om övertagande av väghållning, som åligger någon på grund av särskild förpliktelse, *samt om meddelande av förordnanden, som avses i 34 a och 34 b §§*, skola i stad, där kronan är väghållare, i tillämpliga delar handläggas i den ordning, som stadgats beträffande allmänna vägar på landet.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1948.

Avstyckningsplan skall i de hänseenden, som avses i 38 § andra stycket, jämfästas med byggnadsplan.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 april 1947.

Närvarande:

Statsministern **ERLANDER**, ministern för utrikes ärendena **UNDÉN**, statsråden **WIGFORSS**, **MÖLLER**, **SKÖLD**, **QUENSEL**, **GJÖRES**, **DANIELSON**, **MYRDAL**, **ZETTERBERG**, **NILSSON**, **STRÅNG**, **ERICSSON**, **MOSSBERG**, **WEIJNE**.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson.

Genom propositionen 1947: 131 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen bland annat att antaga vid propositionen fogade förslag till byggnadslag och lag angående ändring i lagen den 30 juni 1943 (nr 431) om allmänna vägar. Om dessa förslag antagas av riksdagen torde i anslutning härtill vissa ändringar böra vidtagas *dels* i förordningen den 30 juni 1943 (nr 439) om statsbidrag till städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare, för tillhandahållande av mark för allmän väg m. m., *dels ock* i vägstadgan den 30 juni 1943 (nr 437).

Förordning om ändrad lydelse av 7 § förordningen den 30 juni 1943 (nr 439) om statsbidrag till städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare, för tillhandahållande av mark för allmän väg m. m.

Enligt det riksdagen förelagda förslaget till byggnadslag skall stadsplan kunna upprättas inom landskommun utan samband med municipalbildning. I anslutning härtill har chefen för justitiedepartementet förordnat (proposition 1947: 131 s. 316), att den skyldighet att kostnadsfritt upplåta mark för allmän väg, som i stad, där kronan är väghållare, jämlikt 50 § lagen om allmänna vägar, åvilar staden, skall för stadsplanelagt område inom landskommun åvila kommunen.

Stad eller stadsliknande samhälle, där kronan är väghållare, erhåller för närvarande enligt en särskild förordning av den 30 juni 1943 (nr 439) statsbidrag till sina utgifter för tillhandahållande av mark för allmän väg. Har landskommun tillhandahållit mark för byggande av allmän väg inom stadsplanelagt område, bör till kommunen utgå statsbidrag enligt samma grunder som till stad och stadsliknande samhälle. Förslag till ändring av förordningen i enlighet härmed har upprättats inom kommunikationsdepartementet och torde böra underställas riksdagen för godkännande. I förslaget har det nuvarande stadgandet angående statsbidrag till stad samtidigt förtydligats så att därav direkt framgår, att fråga är om allmän väg inom stadsplanelagt område i stad.

Kungörelse om ändring i vissa delar av vägstadgan den 30 juni 1943 (nr 437).

Stadsplaneutredningen 1942 har i sitt betänkande med förslag till byggnads- lag m. m. (SOU 1945: 15) i anslutning till däri upptagna lagförslag framlagt förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av vägstadgan. Sistnämnda förslag innefattar ändring av 20, 38, 39 och 41 §§ vägstadgan samt införande av två nya paragrafer, betecknade 34 a och 34 b §§. Beträffande innebörden av de föreslagna ändringarna må hänvisas till det i betänkandet återgivna författ- ningsutkastet (s. 129 och 130) samt motiveringen till detsamma (s. 617 och 618).

Under remissbehandlingen av stadsplaneutredningens förslag har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* förordat viss ytterligare ändring av 38 § vägstadgan samt därom anfört i huvudsak följande.

När det gäller fastställande av arbetsplan för allmän väg få intressenterna och andra berörda parter tillfälle att giva sin mening tillkänna på i huvudsak samma sätt som gäller beträffande förslag till stadsplan. Prövningen av arbets- planen blir följaktligen mycket grundlig. Ett så omständligt förfaringsätt synes styrelsen emellertid knappast motiverat för det fall att vägen enligt stadsplan, stomplan eller annan dylik plan skall ingå i gata eller annan allmän plats. Inom det planlagda området ha ju i samband med antagandet och fast- ställandet av stadsplanen (stomplanen etc.) vederbörande intressenter haft till- fälle att yttra sig. Det synes då onödigt att därefter i samband med faststäl- landet av arbetsplan för väg, som ingår i sådan gata, föreskriva ny utställelse. Förslagsvis borde därför i 38 § andra stycket »utan att yttrande över planen inhämtats eller avgivits på sätt i 20 och 22 §§ sägs» ändras till »utan iaktta- gande av bestämmelserna i 20, 22 och 25 §§. Byggnadsnämndens yttrande skall dock inhämtas innan fastställelse sker.» Tillägget beträffande byggnadsnäm- den har tillkommit, då det väl kan tänkas att förslag till planändring är under utarbetande, varom byggnadsnämnden i så fall kan lämna upplysning.

Inom kommunikationsdepartementet har sedermera upprättats förslag till kungörelse om ändring i vägstadgan, vilket förslag torde få biläggas dagens statsrådsprotokoll.

I 20 § fjärde stycket vägstadgan föreskrives skyldighet att inhämta yttrande från byggnadsnämnden över förslag till arbetsplan vilket berör område, för vilket stadsplan, stomplan, byggnadsplan eller avstyckningsplan fastställts, eller invid sådant område belägen mark. Stadsplaneutredningen har i sitt be- tänkande föreslagit, att denna skyldighet utvidgas till att avse även arbetsplan, vilken berör område, som ingår i generalplan, eller mark, som är be- lägen invid sådant område, under förutsättning att inom området före- ligger skyldighet att söka byggnadslov. Jag torde här få erinra om att läns- styrelsen på grund av stadgandet i 20 § andra stycket är skyldig att underrätta myndighet, vars verksamhetsområde beröres av företaget, ävensom bland andra vägnämnd och kommunalnämnd om den upprättade arbetsplanen, om den tid, inom vilken anmärkningar skola vara till länsstyrelsen inkomna, samt varest

*Departements-
chefen.*

planen finnes tillgänglig. Då byggnadsnämnd framdeles kommer att finnas i alla kommuner, synes den i sistnämnda stadgande föreskrivna skyldigheten böra utvidgas till att avse även byggnadsnämnd. Fjärde stycket av 20 § bör i så fall kunna helt utgå. Berör arbetsplan område, för vilket regionplan fastställts, kan även regionplanenämnden ha intresse av att få yttra sig över förslag till arbetsplan. Enligt min mening torde regionplanenämnd i sådana fall vara att anse såsom myndighet, vars verksamhetsområde beröres av företaget och vilken på grund av stadgandet i 20 § andra stycket vägstadgan skall underrättas om arbetsplanen. Något särskilt stadgande härom torde därför ej vara erforderligt.

Enligt det i propositionen 1947:131 framlagda förslaget till lag angående ändring i lagen om allmänna vägar skall i lagen införas en ny 31 a §, vilken i huvudsak innebär, att länsstyrelsen skall äga förordna att ny enskild väg icke får anslutas till allmän väg utan länsstyrelsens tillstånd eller att befintlig enskild utfartsväg icke vidare får användas för ändamålet. När fråga uppkommer om meddelande av förordnande enligt nyssnämnda paragraf, bör förslag därtill upprättas. Förslaget bör innefatta utredning om behovet av regleringen av utfarten samt huru och på vilka villkor anslutning till den enskilda vägen må ske. Beträffande upprättande av sådant förslag och dess utställande för granskning av vederbörande intressenter torde bestämmelserna i 16—21 §§ vägstadgan om upprättande av arbetsplan för väg i tillämpliga delar gälla.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bör på samma sätt som i fråga om arbetsplan äga meddela närmare anvisningar om förslagets uppgörande. I fall då förordnande avses skola innefatta förbud mot att befintlig enskild väg, som ansluter till allmän väg, användes som tillfartsväg till denna, bör vägförvaltningen i länet söka träffa överenskommelse med vederbörande fastighetsägare om huru vägfrågan för de berörda fastigheternas del framdeles skall lösas. I departementsförslaget till kungörelse om ändring i vägstadgan, har upptagits en ny 34 a §, i vilken de här angivna synpunkterna tillgodosetts.

Har länsstyrelsen meddelat förordnande enligt 31 a § allmänna väglagen, bör detta bringas till de intresserade parternas kännedom på i huvudsak samma sätt som väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beslut om fastställelse av arbetsplan. Motsvarande bör gälla med avseende å förordnande om byggnadsförbud enligt 33 § första stycket eller 34 § andra stycket lagen om allmänna vägar. De av stadsplaneutredningen föreslagna bestämmelserna i förevarande avseenden ha i departementsförslaget sammanförts till en ny 34 b §. Utredningens förslag har därvid jämkats till överensstämmelse med bestämmelserna om arbetsplan i 25 § vägstadgan, varjämte föreskrift intagits om att förordnande om byggnadsförbud skall delgivas jämväl vederbörande byggnadsnämnd.

Jämlikt 38 § vägstadgan skall arbetsplan för allmän väg inom stad eller stadslignande samhälle, som är väghållare, i allmänhet upprättas genom stadens försorg. Därvid skola bestämmelserna i 15 och 17—25 §§ samt 26 § första stycket vägstadgan äga motsvarande tillämpning. Härifrån göres dock det undantaget, att arbetsplan beträffande sådan väg, som enligt fastställd

stadsplan, stomplan eller avstyckningsplan skall ingå i gata eller annan allmän plats må av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställas utan att yttranden över planen inhämtats eller avgivits på sätt i 20 och 22 §§ sägs. Nyssnämnda undantagsbestämmelse torde böra tillämpas jämväl beträffande väg som enligt fastställd generalplan eller byggnadsplan skall ingå i gata. Beträffande stompanelagd mark skall enligt övergångsbestämmelserna till byggnadslagen tillämpas vad om område med fastställd generalplan i stad är stadgat. Stomplan torde med hänsyn härtill ej behöva särskilt nämnas i förevarande paragraf. I den nya byggnadslagstiftningen förutsättes, att avstyckningsplaner icke vidare skola upprättas. På grund härav bör avstyckningsplan icke upptagas bland de i nuvarande 38 § andra stycket uppräknade planinstituterna. Beträffande sådana avstyckningsplaner, som äro gällande vid den nya lagstiftningens ikraftträdande, böra emellertid bestämmelserna i 38 § andra stycket vara tillämpliga. Föreskrift härom har i departementsförslaget intagits såsom en övergångsbestämmelse. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att beslut om fastställelse av arbetsplan beträffande sådan väg i stad som enligt stadsplan skall ingå i gata eller annan allmän plats icke skulle behöva bringas till de intresserade parternas kännedom på sätt som angives i 25 § vägstadgan. Styrelsen har därvid förutsatt, att byggnadsnämndens yttrande likväl skall inhämtas innan fastställelse sker. Bestämmelserna i 25 § ha tillkommit i syfte att bereda tillfälle åt dem som beröras av beslutet att överklaga detsamma. Med hänsyn till de rättsverkningar fastställande av arbetsplan har och då väg ej sällan torde komma att utläggas med mindre bredd än som i stadsplanen föreskrivits för gata anser jag skäl föreligga att bibehålla den hittills gällande ordningen beträffande delgivning av här avsedda beslut.

34 a och 34 b §§ i departementsförslaget avse den egentliga landsbygden samt stadslignande samhällen på landet, där kronan är väghållare. Motsvarande synes böra gälla övriga delar av landet. Föreskrift härom har intagits i 39 och 41 §§ departementsförslaget.

Hemställen.

Föredraganden hemställer därefter, att Kungl. Maj:t måtte *dels* föreslå riksdagen att godkänna härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 7 § förordningen den 30 juni 1943 (nr 439) om statsbidrag till städer och stadslignande samhällen, där kronan är väghållare, för tillhandahållande av mark för allmän väg m. m., *dels ock* inhämta riksdagens yttrande över bilagda förslag till kungörelse om ändring i vägstadgan den 30 juni 1943 (nr 437).

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.